

امکان سنجی بهره‌گیری از انفال برای حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

انفال و تأمین اجتماعی

علی حیدری
رضا منوچهری

انتشارات علمی و فرهنگی

۱۳۹۶

امکان سنجی بهره‌گیری از انفال برای حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

انفال و تأمین اجتماعی

نویسندگان: علی حیدری، رضا منوچهری‌راد

چاپ نخست: ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده‌سازی: انتشارات علمی و فرهنگی
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه
حق چاپ محفوظ است.

مرکز مطالعات و
پژوهش‌های بنیادی
انقلاب اسلامی

انتشارات علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش

خیابان نلسون ماندلا (ریح)، چهارراه حقانی (جهان کودک)، کوچه کمان،

پلاک ۲۵؛ کد پستی: ۳۸۴۳۱۵۱۸۷۱؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷-۱۵۸۷۵

تلفن: ۷۰-۷۴۵/۸۸۰۸۸؛ فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲

تلفن مرکز پخش: ۲۹-۵۷۱۸۰۵۷۱؛ تلفکس: ۴۵-۴۴۰۸۸۶۷۷۵

www.elmifarhang.ir
www.ketabgostar.com

info@elmifarhang.ir
info@ketabgostar.com

سرشناسه: حیدری، علی، ۱۳۹۷ -

عنوان و نام پدیدآور: امکان‌سنجی بهره‌گیری از انفال برای حوزه رفاه و تأمین اجتماعی /

علی حیدری، رضا منوچهری‌راد؛ [برای] مرکز مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی.

مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: بیست‌وشش، ۳۲۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۶-۳۹۹-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۲۳

موضوع: رفاه اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Public welfare -- Religious aspects -- Islam

موضوع: تأمین اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Social security -- Religious aspects -- Islam

موضوع: عدالت اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Social justice -- Religious aspects -- Islam

*Anfal موضوع: انفال

شناسه افزوده: منوچهری‌راد، رضا، ۱۳۴۸ -

Elmi - Farhangi Publishing Co. شرکت انتشارات علمی و فرهنگی

شناسه افزوده: مرکز مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ الف۸۵/م۳ BPT۳۳۰

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۴۸۰۸۷

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	پانزده
دیباچه.....	نوزده
مقدمه.....	بیست و یک
زکات (زکوة/ زکاة) و زکات فطره.....	بیست و سه
خمس.....	بیست و سه
انفال و فیء.....	بیست و سه
جزیه.....	بیست و چهار
خراج.....	بیست و چهار
کفارات/ کفاره.....	بیست و چهار
صدقات.....	بیست و چهار
وقف.....	بیست و چهار
بر و احسان (نیکوکاری).....	بیست و پنج
انفاق.....	بیست و پنج
حقوق.....	بیست و پنج
ولایت حسب یا سرپرستی دوستانه.....	بیست و پنج
وصیت، عطیه و هبه (بخشش)، نذر و عهد و پیمان (میثاق) و نظایر آن.....	بیست و شش
فصل اول: مبانی نظری، اصول و الزامات رفاه و تأمین اجتماعی.....	۱
۱.۱. مفهوم‌شناسی رفاه در غرب.....	۱
۲.۱. پیدایش نظام‌های مختلف تأمین اجتماعی.....	۲

۵	۳.۱. نظام‌های متکی بر دولت
۷	۱.۳.۱. نظام بیمه‌ارکی
۸	۲.۳.۱. نظام بورجی
۹	۳.۳.۱. دولت رفاه
۱۰	۱.۳.۳.۱. علل و عوامل مؤثر در پیدایش دولت رفاه
۱۰	۲.۳.۳.۱. وظایف دولت رفاه
۱۲	۳.۳.۳.۱. افت دولت رفاه
۱۲	۴.۳.۳.۱. برخی از مشکلات نظام‌های متکی بر دولت
۱۴	۴.۳.۱. نظام‌های متکی بر بازار و مشکلات آن
۱۵	۱.۱.۳.۱. نغی از مشکلات نظام‌های متکی بر بازار
۱۶	۵.۳.۱. نظام‌های متکی بر تشکیلات عضوی
۱۸	۶.۳.۱. نظام‌های متکی بر نهادهای غیردولتی
۱۹	جمع‌بندی
۲۰	۴.۱. مفهوم‌شناسی تأمین اجتماع
۲۰	۱.۴.۱. تعریف تأمین اجتماع
۲۱	۲.۴.۱. راهبردهای نظام تأمین اجتماع
۲۱	۱.۲.۴.۱. بیمه‌های اجتماعی
۲۵	۲.۲.۴.۱. مساعدت‌های اجتماعی (حوزه حمایتی و توان بخشی)
۲۶	۳.۲.۴.۱. امداد اجتماعی
۲۶	۵.۱. جایگاه رفاه و تأمین اجتماعی در تقسیم وظایف دولت
۲۶	نظام همگانی
۲۶	مسئولیت کارفرما
۲۶	صندوق‌های پس‌انداز اجباری خصوصی
۲۷	۶.۱. تأمین مالی طرح‌های تأمین اجتماعی
۲۸	تأمین مالی از محل مالیات
۲۸	تأمین مالی از محل حق بیمه
۲۸	نظام‌های مالی و تعیین سطح حق بیمه
۲۹	۷.۱. شاخص‌های رفاه و تأمین اجتماعی
۳۳	فصل دوم: وظایف دولت‌ها در حوزه خدمات اجتماعی
۳۳	۱.۲. وظایف دولت در حوزه خدمات اجتماعی از منظر وظایف حاکمیت
۴۰	۱.۱.۱.۲. نظریه‌های عدالت
۴۱	۱.۱.۱.۲. تطور حق و وجوه آن در گذر تاریخ
۴۱	۲.۱.۱.۲. تعریف حق و حقوق

۴۷	۳.۱.۱.۲. حقوق طبیعی در دوران کلاسیک
۴۹	۴.۱.۱.۲. حقوق طبیعی مدرن
۵۳	۵.۱.۱.۲. عدالت و برابری در دوران کلاسیک قرون وسطا
۵۹	۶.۱.۱.۲. هابز، عدالت در سایه قدرت
۶۱	۷.۱.۱.۲. سوسیالیست‌ها، برابری به معنای عدالت
۶۳	۸.۱.۱.۲. آزادی و عدالت در نظر کانت
۶۵	۹.۱.۱.۲. رالز و نظریه سیاسی عدالت
۷۲	۱۰.۱.۱.۲. دیدگاه آمارتیاسن در مورد عدالت
۷۵	۱۱.۱.۱.۲. دیدگاه آریس یانگ در مورد عدالت
۷۷	۱.۱.۲. نظریه دولت رفاه
۷۸	شکوفایی سرمایه داری صنعتی
۷۹	گسترش دولت رفاه
۷۹	۳.۱.۲. نسبت خدمات اجتماعی به دموکراسی و مردم‌سالاری دینی
۸۱	۴.۱.۲. نسبت خدمات اجتماعی به احکام دینی خوب
۸۲	۵.۱.۲. نسبت خدمات اجتماعی به حقوق بشر
۸۵	۲.۲. وظایف دولت در حوزه خدمات اجتماعی از نظر اسلام
۸۹	عهدنامه مالک اشتر
۹۰	منشور حقوق بشر کورش
۹۱	۱.۲.۲. جایگاه عدل در دین
۹۳	۲.۲.۲. جایگاه عدالت در حاکمیت
۹۶	۳.۲.۲. مراتب عدالت در فقه اسلامی
۹۹	۱.۳.۲.۲. مراتب عدالت اجتماعی
۱۰۱	۲.۳.۲.۲. مراتب عدالت اقتصادی
۱۰۴	۴.۲.۲. نظریه‌های گوناگون در خصوص عدالت توزیعی
۱۰۴	۱.۴.۲.۲. عدالت از دیدگاه علامه مطهری
۱۰۵	تعریف عدالت
۱۰۷	اقسام عدالت از دیدگاه شهید مطهری
۱۰۷	عدالت اجتماعی
۱۰۸	عدالت اقتصادی
۱۱۰	ضمانت‌های اجرای عدالت اجتماعی
۱۱۰	فطرت
۱۱۰	دین
۱۱۱	مبانی عدالت

هشت / امکان‌سنجی بهره‌گیری از انفال برای حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

۱۱۳	۲.۴.۲.۲. عدالت از دیدگاه علامه صدر
۱۱۳	الف) انسان به عنوان موضوع عدالت
۱۱۳	ب) جهان هستی به عنوان موضوع عدالت
۱۱۴	ج) جامعه به عنوان موضوع عدالت
۱۱۴	د) دین و شریعت به عنوان موضوع عدالت
۱۱۵	اصل ۱: تأمین اجتماعی
۱۱۵	الف) کفالت همگانی
۱۱۷	ب) اصل ضمان دولت بر ادای حق جامعه نسبت به منابع ثروت
۱۱۷	اصل ۲: توازن اجتماعی
۱۲۱	فصل سوم: رفاه و تأمین اجتماعی در اسلام
۱۲۱	۱.۳. مفهومی‌شناسی رفاه در تعالیم دینی اسلام
۱۳۰	۲.۳. بررسی تطبیقی مفهوم رفاه در اسلام و غرب
۱۳۱	۳.۳. توازن اجتماعی
۱۳۵	۱.۳.۳. نقش توازن اجتماعی در تحقق عدالت
۱۳۷	۲.۳.۳. مالیات‌ها، عوارض، تعرفه
۱۳۹	۳.۳.۳. نسبت توازن اجتماعی میان ساحت‌های توزیعی
۱۴۰	۴.۳.۳. نقش توازن اجتماعی در تأمین منابع لازم برای ارائه خدمات اجتماعی
۱۴۱	۴.۳. تکافل اجتماعی
۱۴۳	۵.۳. انواع تکافل
۱۴۵	۶.۳. مبانی قرآنی تکافل (آیات)
۱۴۸	۷.۳. تکافل در سیره و سنت (روایات)
۱۴۹	۸.۳. نقش تکافل در مشروعیت و مقبولیت نظام
۱۵۷	۹.۳. نسبت تکافل اجتماعی با مقوله رفاه
۱۵۸	۱۰.۳. تکافل اجتماعی در تاریخ اسلام و ایران
۱۶۵	فصل چهارم: تأمین مالی اسلامی (از محل انفال)
۱۶۵	۱.۴. مقدمه‌ای بر تأمین مالی اسلامی
۱۶۶	۲.۴. مفهوم‌شناسی انفال
۱۶۷	۱.۲.۴. تعریف انفال
۱۷۳	۲.۲.۴. تعریف لغوی انفال
۱۷۳	۳.۲.۴. تعریف انفال در آیات و روایات
۱۷۸	۴.۲.۴. تعریف انفال در قانون اساسی
۱۷۹	۳.۴. مصادیق انفال

فهرست مطالب/نه

۱۷۹	۱.۳.۴. مصادیق انفال از منظر دینی
۱۸۱	۲.۳.۴. مصادیق انفال از منظر قانونی
۱۸۲	۴.۴. معیارهای تشخیص انفال
۱۸۴	۵.۴. انفال و اموال عمومی
۱۸۵	۱.۵.۴. تعریف اموال عمومی
۱۸۸	۲.۵.۴. وجوه افتراق و تشابه انفال و اموال عمومی
۱۸۸	۶.۴. نسبت انفال (اموال عمومی) با مشترکات عمومی
۱۸۹	۷.۴. نسبت انفال با مباحات
۱۹۰	۸.۴. تعریف صالح عمه
۱۹۶	۹.۴. انواع انفال
۱۹۶	۱.۹.۴. تقسیم‌بندی انفال از منظر منشأ شکل‌گیری
۱۹۷	۲.۹.۴. تقسیم‌بندی انفال از منظر نحوه شکل‌گیری
۱۹۸	۳.۹.۴. تقسیم‌بندی انفال از منظر حرایر و ابداری
۲۰۱	فصل پنجم: بررسی تطبیقی نظام تأمین اجتماعی در ایران و جهان
۲۰۱	۱.۵. مقدمه
۲۰۹	۲.۵. بررسی تطبیقی نظام تأمین اجتماعی سنتی براساس مقایسه عمومی در کشورهای غربی
۲۰۹	۱.۲.۵. تجربه نروژ
۲۱۱	۲.۲.۵. تجربه سوئد
۲۱۳	۳.۵. بررسی تطبیقی نظام تکافل اجتماعی در کشورهای اسلامی
۲۱۳	۱.۳.۵. تجربه اندونزی
۲۱۳	۲.۳.۵. تجربه مالزی
۲۱۴	۳.۳.۵. تجربه ترکیه
۲۱۵	۴.۵. جمع‌بندی
۲۱۷	فصل ششم: آسیب‌شناسی و مطالعه وضع موجود مدیریت انفال کشور
۲۱۷	۱.۶. مقدمه
۲۱۹	۲.۶. احکام قانونی و اسناد بالادستی حوزه انفال در کشور
۲۱۹	الف) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۱۱)
۲۲۰	ب) قانون نفت (مصوب ۱۳۶۶/۷/۹)
۲۲۰	ج) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)
۲۲۱	د) قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۶۳/۵/۱۷)
۲۲۱	ه) لایحه قانونی راجع به نحوه بهره‌برداری از معادن کشور (مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۲)
۲۲۲	و) قانون معدن (مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷)

۲۲۲	ماده ۳۴ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن
۲۲۳	(ز) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴/۸/۸)
۲۲۴	۳.۶. تقویم و برآورد منابع بالفعل انفال
۲۲۴	۱.۳.۶. زمین‌های موات یا رهاشده
۲۲۷	۲.۳.۶. نفت و گاز
۲۲۸	۳.۳.۶. معادن
۲۲۹	۴.۳.۶. دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آب‌های عمومی
۲۳۳	الف) مراتع
۲۳۳	ب) آب‌خیزداری
۲۳۴	ج) جنگل
۲۳۴	۶.۲.۶. ارباب‌الملیکی (ارث بدون وارث، اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی مسترد از غاصبان)
۲۳۶	۷.۳.۶. منابع یارانه‌ای
۲۳۶	۸.۳.۶. زمین‌ها و منابع حاصل از واگذاری‌های ذیل اصل ۴۴
۲۳۷	۹.۳.۶. منابع حاصل از مشارکت و الکت‌های عمومی
۲۳۷	۴.۶. تقویم و برآورد سایر منابع بالقوه انفال
۲۳۸	۵.۶. بررسی و شناخت وضعیت ساختاری ارباب‌مستغنیان خدمات اجتماعی بهره‌مند از انفال کشور
۲۳۹	۱.۵.۶. بنیاد مستضعفان انقلاب اسلام
۲۴۰	۲.۵.۶. بنیاد پانزده خرداد
۲۴۲	۳.۵.۶. کمیته امداد امام خمینی (ره)
۲۴۳	اهداف و وظایف اساسی کمیته امداد
۲۴۴	منابع مالی کمیته امداد
۲۴۵	امور حمایتی امداد امام
۲۴۶	ارکان و تشکیلات کمیته امداد امام خمینی
۲۴۷	۴.۵.۶. ستاد اجرایی فرمان امام
۲۴۹	۵.۵.۶. بنیاد برکت
۲۵۳	۶.۵.۶. سایر بنیادها
۲۵۴	۶.۶. آسیب‌شناسی وضعیت موجود و ابعاد ساختاری موجود مدیریت انفال
۲۵۴	۱.۶.۶. خلافت‌قانونی
۲۵۴	۲.۶.۶. خلافت ساختاری
۲۵۵	۳.۶.۶. خلافت اطلاعات
۲۵۵	۴.۶.۶. دولتی شدن انفال
۲۵۵	۵.۶.۶. خصوصی سازی انفال
۲۵۶	۶.۶.۶. بهره‌برداری نادرست از انفال

۷.۶.۶. ضایع کردن انفال.....	۲۵۶
فصل هفتم: طراحی مدل کلان بهره‌گیری از انفال در ارائه خدمات اجتماعی.....	۲۵۷
۱.۷. مقدمه.....	۲۵۷
۲.۷. تبیین نحوه مدیریت و سامان‌دهی منابع حاصل از انفال.....	۲۶۱
۱.۲.۷. منابع حاصل از تکافل اجتماعی.....	۲۶۱
۲.۲.۷. منابع حاصل از توازن اجتماعی.....	۲۶۲
۳.۷. تبیین نحوه مدیریت و سامان‌دهی مصارف از محل انفال.....	۲۶۴
۱.۳.۷. کنالت اجتماعی و تأمین اجتماعی.....	۲۶۴
۳.۷. بیمه‌های اجتماعی (دوجانبه و سه‌جانبه).....	۲۶۹
۳.۳.۷. تعبیر مفهومی رفاه اجتماعی در ایران.....	۲۷۰
۴.۷. تبیین مدل کلان نظام تکافل و تأمین اجتماعی.....	۲۷۱
۱.۴.۷. ملاحظات مرتبط به منابع مالی در طراحی مدل.....	۲۷۲
۲.۴.۷. ملاحظات مرتبط به روش‌های اخذ سهم خدمات اجتماعی از انفال.....	۲۷۳
۳.۴.۷. بایستگی‌ها و ظرفیت‌سازی نظام تکافل و تأمین اجتماعی در طراحی مدل.....	۲۷۶
۴.۴.۷. مدل کلان نظام جامع تکافل و تأمین اجتماعی.....	۲۷۹
۵.۴.۷. اعتبارسنجی مدل پیشنهادی.....	۲۸۸
۵.۷. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۲۹۰
فصل هشتم: ارائه سیاست‌ها، ضوابط و رویه‌های مناسب در بهره‌گیری از احکام اسلامی در تأمین منابع و ارائه خدمات در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی.....	۲۹۳
۱.۸. مقدمه.....	۲۹۳
۲.۸. تدوین بسته سیاستی لازم برای تحقق مدل کلان.....	۲۹۳
۱.۲.۸. دیدمان (پارادایم).....	۲۹۴
۲.۲.۸. چشم‌انداز.....	۲۹۴
۳.۲.۸. اصول، راهبردها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی.....	۲۹۵
۴.۲.۸. برنامه‌ها و طرح‌ها.....	۲۹۶
۵.۲.۸. تبیین بسته فرهنگی لازم جهت بسترسازی فرهنگی و فرهنگ‌سازی مدل پیشنهادی.....	۲۹۶
۳.۸. طراحی ساختار مناسب و متناسب برای تحقق مدل.....	۲۹۷
۱.۳.۸. مقدمه.....	۲۹۷
۲.۳.۸. طراحی ساختار فرآه‌ای (گزینه یک).....	۲۹۹
۳.۳.۸. طراحی ساختار فرابخشی (گزینه دو).....	۳۰۰
۴.۳.۸. طراحی ساختار بین‌بخشی (گزینه سه).....	۳۰۲
۵.۳.۸. طراحی ساختار بخشی (گزینه چهار).....	۳۰۳

دوازده / امکان‌سنجی بهره‌گیری از انفال برای حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

۶۳۸. طراحی ساختار تعاملی سلسله‌مراتبی (گزینه پنج) ۳۰۳
۴۸. طراحی فرآیندهای کلی بر اساس مدل کلان ۳۰۷
۵۸. تهیه پیش‌نویس مفاد قانونی و احکام بالادستی لازم برای تحقق مدل ۳۰۹
۱۵۸. پیش‌نویس لایحه قانون نظام جامع مدیریت و سامان‌دهی منابع و مصارف انفال / نظام جامع تکافل و تأمین اجتماعی ۳۱۱
- پیوست‌ها ۳۱۷
- پیوست یک: بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی ۳۱۷
- کتابنامه ۳۲۳
- منابع رسم ۳۲۳
- منابع لاین ۳۲۷

www.ketab.ir

پیشگفتار

به نام آن که جان را فکرت آموخت

امروزه تأمین اجتماعی به عنوان یکی از ضرورت‌های توسعه اقتصادی و تحقق عدالت اجتماعی در کشورها شناخته می‌شود. حمایت از نیروی کار فعال و تأمین آتیه ایشان از طریق حمایت‌هایی چون بازنشستگی، از کارافتادگی و تأمین آینده بازماندگان از وظایف حاکمیتی بوده که سازمان‌های بیمه‌ای و تأمین اجتماعی به‌عهده دار آن شده‌اند.

از سوی دیگر، بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تأمین اجتماعی هم یک زمینه و بستر اصلی شکل‌گیری و اجرای حرکت‌های معطوف به توسعه است و هم یکی از اهداف توسعه می‌باشد. در واقع، از جمله هدف‌های اصلی برنامه‌های توسعه کشور، تحقق نظام‌های رفاه و تأمین اجتماعی فراگیر، کامل‌تر و مکفی‌تر است. این موضوع در قانون اساسی در اصول متعددی از جمله در اصول ۳، ۲۱، ۲۹ و ۴۳ مورد توجه قرار گرفته است. در این اصول، پی‌ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه، مسکن، کار، بهداشت و تعمیم بیمه، توجه به مقوله حمایت از مادران و کودکان بی سرپرست و ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست، برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی مورد تأکید قرار گرفته است.

در حال حاضر، نظام تأمین اجتماعی در کشور ما دربرگیرنده نهادها، سازمان‌ها و صندوق‌های متعددی است که هر کدام در یکی از حوزه‌های حمایتی یا بیمه‌ای فعالیت

شانزده / امکان‌سنجی بهره‌گیری از انفال برای حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

می‌کنند؛ با وجود این، آمارها گویای این است که درصد قابل توجهی از جمعیت کشور هنوز از خدمات بیمه‌ای یا حمایتی مناسبی برخوردار نیستند. با وجود تلاش‌های فراوانی که در سه دهه گذشته صورت گرفته است، هنوز بخشی از نیروی کار، زنان و کودکان بی‌سرپرست، بیکاران و... از خدمات نظام تأمین اجتماعی برخوردار نبوده یا خدماتی که ارائه می‌شود نیازهای آنان را کفایت نمی‌کند.

از سوی دیگر، تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد که اصلاحات نظام اقتصادی کشورها، به طور اجتناب‌ناپذیری پیامدهایی چون گرانی، بیکاری، کاهش درآمد، بی‌ثباتی شغلی و... را به همراه دارد که ضروری است برای جبران آن‌ها تمهیداتی اندیشیده شود. این چرخه را کشور ما نیز نباید تجربه کرده است. وجود این مشکلات و چالش‌ها، توجه هر چه بیشتر به حوزه تأمین اجتماعی را در برنامه‌های توسعه ضروری می‌سازد.

نکته مهم دیگر، اهمیت صندوق‌هاست. در واقع، صندوق‌های بازنشستگی کشور از وضعیت و ثبات مناسبی برخوردار نیستند. وضع قوانین با تعهدات بلندمدت، از یک سو میزان بدهی‌های دولت به صندوق‌ها را افزایش برده است و از سوی دیگر عوامل تأثیرگذار بیرونی همچون سالمندی جمعیت، کاهش قیمت نفت و تأثیر مستقیم آن در پرورش بای‌عمرانی، بالا رفتن شاخص امید به زندگی، بهبود وضعیت سلامت و بهداشت، کاهش ارزش پول ملی و حتی مکانیزه شدن برخی مشاغل دست به دست هم داده تا دخل و خرج صندوق‌های بازنشستگی از حالت توازن خارج شود و نتواند به صورت مطلوب رشد نماید؛ و این به معنی به صدا در آمدن زنگ هشدار جدی برای پایداری صندوق‌های بیمه‌ای است.

بر اساس آنچه گفته شد، تحلیل دقیق مسائل تأمین اجتماعی و صندوق‌های مرتبط و ارائه راهکارهای مناسب در مسیر تحقق اهداف عالیه سند چشم‌انداز و عمل به تکالیف قانونی مندرج در اصول قانون اساسی بسیار حائز اهمیت است. در این راستا، تمرکز مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی انجام پروژه‌های تحقیقاتی ذی‌ربط در دستور کار خود قرار داد و متعاقب آن در چارچوب تفاهم صورت گرفته بین این مرکز و انتشارات علمی و فرهنگی، تدوین و انتشار برخی از یافته‌های این پروژه‌ها به شکل کتب مرتبط برنامه‌ریزی شد که انتشار کتاب حاضر یکی از دستاوردهای این همکاری است.

موضوع این کتاب، معرفی «انفال» و مصادیق آن و ارائه راهکارهای پیشنهادی برای استفاده از انفال در موضوع تأمین اجتماعی است. امید آن می‌رود تا نظام جمهوری اسلامی با بهره‌گیری از برکات حاصل از تضارب آرا و افکار پیرامون موضوع انفال و با همت نظام‌های

تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجرای کشور نسبت به شکل‌دهی نظام نوین مدیریت و ساماندهی انفال و سمت‌دهی نظام یافته بخشی از عواید حاصل به حوزه رفاه و تأمین اجتماعی بتواند بیش از پیش و بهتر از گذشته در زمینه تحقق عدالت اجتماعی گام بردارد.

امید است کتاب حاضر اطلاعات مفیدی را در اختیار سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، اساتید، دانشجویان، مدیران و علاقه‌مندان به حوزه رفاه و تأمین اجتماعی قرار دهد و تلاش مؤلفان محترم و نیز انتشارات علمی و فرهنگی در این راه مأجور باشد.

مرکز مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی